

השוטר מיכלזון המשיך לזייף טביעות אצבעות; פרופ' היס ימשיך לנתח גופות ולהעיד כמומחה בבתי-המשפט / ד"ר בועז סנג'רו

מפסק-הדין של בית-המשפט העליון בערעור פלילי 135/54 אליהו נגד היוהמ"ש עולה סיפור מאלף (אולי אפילו מעלף). השוטר יהודה מיכלזון שימש כמומחה לטביעת אצבעות של המשטרה. באחד התיקים בהם טיפל, נתפס כשזייף טביעות אצבעות במשפט רצח כדי להפיל את החשוד. ננקטו נגדו אמצעים משמעותיים והוא הורד בדרגה. אך את תפקידו נתנו לו להמשיך ולמלא. פחות משנה לאחר מכן הופיע מיכלזון כעד תביעה מומחה לטביעת אצבעות במשפטו של אליהו. הסניגור אומנם טען כי אין לסמוך על שוטר-מומחה-זייפן זה, אך ראש המדור הפלילי של מטה המשטרה במחוז תל-אביב, הקצין זאב שטיינברג, הטעה את בית-המשפט לחשוב שדברי הסניגור אינם נכונים. השופט האמין לשוטרים ואליהו הורשע על בסיס בדיקת טביעת האצבעות שעליה העיד השקרן מיכלזון. בבית-המשפט העליון אירע לנאשם נס נדיר והפרשה נחשפה. נס – משום שמאחורי כל מקרה כזה שבו הופיע עמוד האש, מסתתרים מקרים רבים שבהם נגזר על המורשע-בטעות (ועל החברה כולה) להיות באפילה. היה מי שזימה את הסיכוי שעדות שקר ברורה של שוטר תיחשף על-ידי תובע (והייתי מוסיף: קל וחומר באשר להטעייה על-ידי תובע – ראו למשל פרשת אבו-סעדה, ע"פ 4765/98) לסיכוי שהשוטר המעיד שקר ייפגע על-ידי ברק משמים זועמים.

השופט המנוח ויתקון כתב בפסק-הדין את הדברים הבאים: "מתקבל הרושם שלהיטותם של אנשי משטרה מסוגם של הנ"ל להשיג הרשעה נגד אנשים, שהם מאמינים באשמתם, עשויה להורידם מדרך היושר וההגינות, שהם מצווים בתוקף תפקידם הציבורי ללכת בה, ולהעבירם על דעתם עד כדי אחיזה באמצעים פסולים ומגונים. אכן, אם קיים נגע זה במשטרה, ובמידה שהוא קיים יש לעקרו מן השורש. ראשי המשטרה ייטיבו לעשות אם יתנו דעתם על ענין זה, ויפה שעה אחת קודם בטרם פשה הנגע. בלי אמון מלא מצד הציבור ובתי-המשפט בישרו ובכנותו של כל איש משטרה המטפל בענינים הקשורים בגילוי פושעים ובהבאתם לדין, עלולים להתערער עמודי הצדק והמשפט הפלילי במדינה."

האם נלמדו לקחי פרשות כאלה? על-פי דיווח בתקשורת ("הארץ", 26.09.05) הסכימה פרקליטות המדינה לעסקת טיעון עם פרופ' יהודה היס – ראש המכון לרפואה משפטית – שבמסגרתה תסתפק הפרקליטות בנזיפה. על מה ולמה יינזף הפרופסור? - "הוועדה, בראשות השופט בדימוס אריה סגלסון, גילתה ממצאים קשים של עשרות מקרים של הוצאת איברים מגופות ללא הסכמת המשפחות, בניגוד להוראות החוק ותוך פגיעה בכבוד המת, על נתיחת גופה בניגוד להוראת בית המשפט, הונאה של בני משפחה ומשרד הבריאות וניסיון בלתי מוצלח שיש לראותו בחומרה רבה' לתעד בדיעבד הוצאת עצמות מגופות שנלקחו ללא הסכמת המת בעודו בחיים או משפחת המת, למטרות מחקר, הוראה ותצוגה. הוועדה קבעה כי הדבר הוא בבחינת הונאה בני המשפחה ופגיעה בכבוד המת... כפי שפורסם ב"הארץ", היו גם מקרים שאיברים, רקמות או עצמות נלקחו לאוספים לתצוגה של עובדים במכון... אוסף של פיסות עור שנקרעו מגופות שעליהן נמצאו קעקועים... מוזיאון של גולגלות'."

על רקע ממצאים קשים אלה, ההסתפקות בהליך בבית הדין למשמעת של עובדי המדינה וב"עונש" של נזיפה מדברת בעד עצמה והקוראים אינם זקוקים להערכת שלי. אלא שברצוני להזכיר את פרשת השוטר מיכלזון ואת העובדה שמלבד כבודם של 125 המתים שמגופותיהם הוצאו איברים בניגוד לחוק ובכחש, ראש המכון לרפואה משפטית מופיע יום יום כעד מומחה במשפטים פליליים הנערכים בישראל, ותורם תרומה משמעותית להרשעתם של נאשמים רבים. האם ראוי להמשיך ולסמוך על עדויותיו? ולהרשיע על בסיסן נאשמים? ולשולחם למאסר ממושך? אכן, ייתכן שעמדה נחרצת יותר של פרקליטות המדינה בפרשה זו הייתה חושפת אלפי הרשעות - המבוססות לא רק על מומחיותו של עד תביעה מרכזי זה, אלא גם על מהימנותו – לספקות משמעותיים. ישפטו הקוראים וישפוט מצפונם.

ד"ר בועז סנג'רו הוא ראש החטיבה למשפט פלילי וקרימינולוגיה במכללה האקדמית למשפטים (רמת-גן).